

לעילוי נשמת

מרת אלישבע ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

חתול שמת מחמת מלאכה

חתול שמלאכתו לאכול עכברים, והתחברו עליו **עכברים והרגוהו**, נחשב למת מחמת מלאכה, והשואל פטור מלשלם נזק כזה.

וכן חתול שמלאכתו לאכול עכברים, **ואכל עכברים רבים**, ועל ידי זה התחמם ומת, כמת מחמת מלאכה הוא, והשואל פטור מלשלם נזק כזה.

-

הרוצה לשאול דבר מחבירו, ולהיפטר אם יארע לו איזה נזק, **יבקש מהמשאיל שישקהו מים**, ועל ידי זה שהמשאיל עושה לו מלאכה, תהיה השאלה בבעלים.

ואם המשאיל פיקח, יאמר לשואל, **קח תחילה את הדבר שאתה חפץ לשאול**, ואחר כך **אשקך מים**.

-

מקרי דרדקי [=מלמד תינוקות], שתלא [=נוטע כרמים למחצית שכר כאריס של שדות], טבחא [=שוחט], אומנא [=מקיז דם], וספר מתא [=המספר את אנשי העיר בתספורת], כולם, בזמן שעושים את מלאכתם, השואל מהם, כשואל בבעלים הוא.

-

כשדורשים לפני הרגל בהלכות הרגל, **רבא משועבד לשומעים לדרוש להם הלכות הרגל**, ואינו יכול לדרוש דברים אחרים, והרי הוא כשואל להם, ולכן אם ישאלו ממנו איזה דבר, פטורים מלשלם נזקיו, כדין שואל בבעלים.

ובשאר ימות השנה התלמידים משועבדים לרבא, ללמוד ממנו מה שהוא יחפוץ, ולכן אם ישאל מהם איזה דבר, פטור מלשלם נזקיו, כדין שואל בבעלים.

מדיני גלגול שבועה שבאו בתוד"ה ביום

א. נראה לר"י, שאין מגלגלים שבועה, אלא על טענה שהנתבע טוען בה, ברי לי שאני פטור, [שהרי דין גלגול שבועה נלמד משבועת סוטה, ואין מגלגלים עליה שבועות אלא כשיכולה להישבע בוודאות שהיא טהורה], ומאחר שאין מגלגלים שבועה על טענה שהנתבע אינו יודע שהדין עמו, ממילא לא יתכן שעל ידי גלגול שבועה יהיה דין מתוך שאינו יכול להישבע משלם, כי כל שאינו יכול להישבע, אין מגלגלים עליו את השבועה כלל.

ב. על טענה שהתובע טוען, בוודאי הנתבע חייב לי, הוא מגלגל עליו שבועה, אף כשאינה דומה לטענה שהוא חייב לו את השבועה הראשונה.

ג. על טענה שהתובע טוען, שמא הנתבע חייב לי, הוא מגלגל עליו שבועה, רק כשהיא דומה לטענה שהוא חייב לו את השבועה הראשונה.

התובע טוען ברי והנתבע אומר שמא

לדעת רב הונא ורב יהודה, ברי ושמא ברי עדיף, כלומר טענה ודאית [=ברי] עדיפה על טענה מסופקת [=שמא], אפילו להוציא ממון מיד המוחזק, ולכן כשהתובע טוען ברי לי שהנתבע חייב לי ממון, והנתבע אומר איני יודע, הדין עם התובע האומר ברי, ומוציאים את הממון מיד הנתבע.

ומבואר בתוס' שי"א שאף לדעתם, לא כל טענת ברי עדיפה מטענת שמא, אלא רק כשטענת הברי טובה, וטענת השמא גרועה, הטען ברי עדיף, כגון שהיה התובע אומר, הלוותי ממון לנתבע, והנתבע אומר איני יודע, שטענת התובע טובה, שהרי אם משקר הוא לא היה מעיז לתבוע, שמא יכחיש אותו הנתבע היודע שהוא משקר, אבל טענת הנתבע גרועה היא, שאיך זה אינו יודע אם לווה אם לא. אבל כשטענת הברי גרועה, וטענת השמא טובה, הדין אינו עם האומר ברי, כגון שור שנגח את הפרה, ונמצא עוברה מת בצידה, והניזק תובע את המזיק ואומר, ברי לי שמחמת הנגיחה מת העובר, והמזיק אומר איני יודע, שטענת התובע אינה טובה, כי אינו חושש לומר שהשור נגח גם את העובר, מאחר שיודע שלא יוכל המזיק להכחישו, וטענת המזיק טובה, כי לא היה שם בשעת הנגיחה, ומניין לו לדעת אם נגח שורו רק את הפרה, או גם את העובר. ולדעת אביי, אין לחלק כן,

ובכל מקום דעת רב יהודה, ברי ושמא ברי עדיף.

ולדעת רב נחמן ורבי יוחנן, ברי ושמא לאו ברי עדיף, כלומר טענה ודאית [=ברי] אינה טענה טובה, שעל פיה מוציאים ממון מהמוחזק, אף על פי שהוא טוען טענה מסופקת [=שמא], וכל זמן שהתובע לא יביא ראיה שהדין עמו, אין לסמוך על טענתו בלבד, אף על פי שברור לו שהדין עמו.

ומכל מקום רב נחמן ורבי יוחנן מודים, שיש אופנים שהנתבע האומר איני יודע, יתחייב לשלם, והם כשהוא מחויב להישבע על טענתו, והטעם שחייב לשלם, כי כל המחויב שבועה ואינו יכול להישבע, חייב לשלם.

וכתבו התוס', שכל זה כשהנתבע אינו יודע אם התחייב לתובע כלל, אבל אם מודה לו שלווה ממנו, אלא שאינו יודע אם שילם לו או לא, הכל מודים שברי עדיף, ומוציאים ממון מהנתבע.

ארבעה דינים במשנה

א. כשהתובע טוען ברי והנתבע אומר שמא – הנתבע חייב לשלם.

ב. כשהתובע טוען שמא והנתבע אומר ברי – הנתבע פטור מלשלם.

ג. כשהתובע והנתבע טוענים ברי – הנתבע נשבע ונפטר.

ד. כשהתובע והנתבע טוענים שמא – חולקים.

ובעזה"י בהמשך יתבארו הדינים הללו בטעמיהם.

ביאור הדין הראשון במשנה

[התובע ברי והנתבע שמא]

לדעת רב הונא ורב יהודה, המקבל פרה אחת מחבירו לזמן קצוב, מקצת הזמן בשאלה ומקצתו בשכירות, [כגון חצי יום בשאלה, וחצי יום בשכירות, או יום אחד בשאלה, ויום אחד בשכירות], ומתה הפרה באונס. אם הנותן אומר ברי לי שמתה בזמן שהיתה שאולה, וחייב אתה לשלם. והמקבל אומר איני יודע. חייב לשלם, שהרי ברי ושמא ברי עדיף. והמקבל שתי פרות מחבירו, אחת בשאלה ואחת בשכירות, ומתה אחת מהן באונס. אם הנותן אומר ברי לי שהשאולה מתה, וחייב אתה לשלם, והמקבל אומר איני יודע, חייב לשלם, שהרי ברי ושמא ברי עדיף.

ולדעת רב נחמן ורבי יוחנן, באופן הנ"ל המקבל פטור מלשלם, כי ברי ושמא לאו ברי עדיף, ואין המשנה מחייבת את המקבל, אלא באופן שהוא מחוייב להישבע על טענתו שבועת מודה במקצת, ומתוך שאינו יכול להישבע, שהרי אינו יודע, חייב לשלם.

- י"א שמלבד הפרות המפורשות במשנה היתה פרה נוספת, שהמקבל הודה שמתה בשאלה, ומאחר שמודה במקצת תביעת הנותן, מחוייב להישבע על שאר טענתו כדין מודה במקצת, ומתוך שאינו יכול להישבע, משלם, [ואם כן הדין הראשון אמור בשתי פרות, והדין השני אמור בשלוש פרות].

- ולדעת רמי בר חמא אין השומרים מתחייבים שבועה, אלא אם כן הודו במקצת, וגם כפרו במקצת, ואם כן בתוספת פרה אחת על המפורש במשנה, אין כאן אלא הודאה במקצת, אבל אין כאן כפירה במקצת, ולכן אין לחייב את המקבל להישבע, ורק אם הנותן תובע שתי פרות נוספות על המפורש במשנה, ובאחת מהן הודה לו המקבל שמתה בשאלה, ועל השניה כפר ואמר שלא קיבל מעולם, מאחר שהודה במקצת, וכפר במקצת, יש לחייבו שבועה על מה שאומר איני יודע, ומתוך שאינו יכול להישבע, משלם, [ואם כן הדין הראשון אמור בשלוש פרות, והדין השני אמור בארבע פרות].

ניתן לקרוא את האותיות המודגשות בלבד כסיכום קצר של הדף

[לתרומות ולהנצחות](#)

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)

[להצטרף לקבוצת וואצאפ לקבלת הקבצים מידי יום](#)

[להצטרף לקבוצת טלגרם לקבלת הקבצים מידי יום](#)

כל הזכויות שמורות ©

מותר להפיץ שלא למטרה מסחרית